

Asia: VN/18098/2025

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi lapsen erityisestä suojelusta ja siihen liittyviksi laeiksi

Taustatiedot lausunnonantajalta

Edustan

-

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko ehdotus kokonaisuudessaan kannatettava?

-

Perustelut tiiviisti

-

2. Vastaavatko ehdotukset esityksen tavoitteita?

-

Perustelut tiiviisti

-

3. Mikä seuraavista vaihtoehtoista olisi mielestänne tarkoituksenmukaisin tapa järjestää sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain välinen rajapinta? Valitkaa yksi ja perustelkaa vastauksenne.

-

Perustelut tiiviisti

-

4. Lausuntopalaute lukuun 1 (Yleiset säännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 1 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

-

5. Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla muutoksella olevan lastensuojelun asiakkuuden alkamiseen ja päättymiseen?

-

6. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää koskevan asiakasmitoituksen joustavoittamisesta mielestänne kannatettava?

-

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

7. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävistä kannatettava?

-

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

8. Lausuntopalaute luvusta 3 (Lastensuojelun järjestäminen ja kustannusvastuu): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 3 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta sekä vaikutuksista.

-

9. Lausuntopalaute luvusta 4: Onko ehdotus, jonka mukaan lupa lapsen tutkimiseen annettaisiin jatkossa hyvinvointialueen viranhaltijan päätöksellä hallinto-oikeuden sijaan, mielestänne kannatettava?

-

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

10. Selkiyttävätkö luvun 4 ehdotukset lastensuojelun päätöksentekosääntelyä?

-

Perustelut tiiviisti

-

11. Lausuntopalaute luvusta 5: Onko ehdotus edunvalvojan palkkioiden ja kulukorvausten rajaamisesta ja yhdenmukaistamisesta valtioneuvoston asetuksella mielestänne kannatettava?

-

Millaisia vaikutuksia (etenkin taloudellisia) arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

Muut mahdolliset huomiot lastensuojelun edunvalvontaa koskevasta sääntelykokonaisuudesta?

-

12. Muu lausuntopalaute luvusta 5 (Lapsen osallisuus): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 5 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

-

13. Lausuntopalaute luvusta 6 (Menettelysäännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 6 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

-

14. Lausuntopalaute luvusta 7 (Lastensuojelun avohuolto): Ovatko lastensuojelun avohuoltoa koskevat ehdotukset mielestänne kannatettavia?

-

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

15. Lausuntopalaute luvusta 8 (Lapsen kiireellinen sijoitus): Onko kiireellisen sijoituksen jatkoa koskeva ehdotus (keston lyhentäminen 30 vuorokaudesta 14 vuorokauteen) mielestänne kannatettava?

-

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

16. Lausuntopalaute luvusta 9 (Huostaanotto): Onko huostaanottoa koskeva ehdotus (50 §) mielestänne kannatettava?

-

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

17. Lausuntopalaute luvusta 10 (Kodin ulkopuolinen sijoitus): Onko kodin ulkopuolisten sijoitusten ja sijoituspaikkojen valvontaa koskevien säännösten täsmentäminen ja vastuunjaon selkeyttäminen ehdotetulla tavalla mielestänne kannatettavaa?

-

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

18. Lausuntopalaute luvusta 11 (Laitoshoidto): Onko ehdotus lastensuojelulaitoksen asuinyksikön henkilöstömitoituksen täsmentämisestä ja osittaisesta joustavoittamisesta (ml. lapsikohtainen vähimmäismitoitus 1 työntekijä/lapsi sekä mahdollisuus suhteuttaa mitoitusta sijoitettujen lasten lukumäärään) mielestänne kannatettava?

-

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

19. Onko ehdotus turvahenkilöä koskevaksi sääntelyksi, jossa turvahenkilön tehtävät ja toimivaltuudet erotetaan selvästi hoito- ja kasvatustehtävistä, mielestänne toimiva?

-

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

20. Lausuntopalaute luvusta 12 (Lapsen erityistä suojelua turvaavat rajoitukset sijaishuollon aikana): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 12 säännöksistä 90 § (yhteydenpidon rajoittaminen) ja 93 § (henkilöntarkastus) ja niiden käytännön toimivuudesta ja vaikutuksista.

-

21. Lausuntopalaute luvusta 13 (Jälkihuolto): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 13 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

-

22. Lausuntopalaute luvusta 17 (Voimaantulo): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita voimaantuloa koskevista säännöksistä ja niiden vaikutuksista.

-

23. Lausuntopalaute ehdotuksesta koskien lisärahoitusta tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVa) turvaamiseksi yksityisissä koulukodeissa ja Valtion koulukodeissa: Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita TUVa-koulutuksen rahoitusta koskevasta säännöksestä ja sen vaikutuksista.

-

24. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen taloudellisista vaikutuksista?

-

25. Millaisia taloudellisia vaikutuksia arvioitte ehdotuksen 38 §:n 3 momentilla mahdollisesti olevan?

-

26. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen muista vaikutuksista?

-

27. Vapaamuotoiset huomiot

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi lapsen erityisestä suojelusta ja siihen liittyviksi laeiksi. Esityksessä ehdotetaan annettavaksi uusi laki lapsen erityisestä suojelusta. Nykyinen lastensuojelulaki kumottaisiin. Lisäksi esityksessä muutettaisiin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annettua lakia, oppilas- ja opiskeluhuollosta annettua lakia, terveydenhuoltolakia sekä lakia lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä. Lisäksi esitys sisältää teknisuonteisia muutoksia useisiin muihin lakeihin.

Rikosseuraamuslaitos on aiemmin jo kommentoinut lastensuojelulainsäädännön kokonaisuudistuksen ensimmäisen vaiheen hallituksen esityksessä esitettyjä seikkoja (hallituksen esitys laiksi lastensuojelulain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi, HE 149/2025 vp). Säännökset on sisällytetty ehdotettavaan lakiin siinä muodossa, kun ne on annettu eduskunnalle. Lisäksi esitykseen on sisällytetty muutosehdotukset, jotka sisältyvät hallituksen esitysluonnokseen laiksi vankeuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (VN/30248/2024), jonka työryhmävalmistelussa Rikosseuraamuslaitos on ollut mukana. Rikosseuraamuslaitos ei toista tässä jo aiemmin näistä lausumaansa.

Rikosseuraamuslaitos pitää yleisesti kannatettavana hallituksen esityksen tavoitteita palveluiden selkeyttämisestä ja varhaisen tuen korostamisesta. Keskeisenä esityksen tavoitteena on lisäksi se, että useampi lapsi saisi jatkossa tukea ilman lastensuojelun asiakkuutta ja sosiaalihuoltolain mukaisina palveluina, jolloin lastensuojelu näyttäytyisi selkeämmin viimesijaisena erityispalveluna. Rikosseuraamuslaitos toteaa yleisesti tältä osin, että riskinä on palvelujen tosiasiallinen kapeutuminen, kun palvelujen selkeyttäminen yhdistyy hyvinvointialueiden rahoituksen vähenemiseen.

Alaikäisen vangin ulkopuolisesta sijoituksesta säädettäisiin uuden lain 51 §:ssä. Voimassa olevaan 41 §:n 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan alle 18-vuotiaan vangin sijoittamista lastensuojelulaitokseen olisi valmisteltava yhteistyössä Rikosseuraamuslaitoksen ja Vankiterveydenhuollon yksikön kanssa. Rikosseuraamuslaitos toteaa, että avohuollon tukitoimet ja työskentely oikea-aikainen kohdentaminen voivat ehkäistä rikos- ja syrjäytymiskierteen sekä vakavan päihdehäiriön syntymistä, tai olla tukemassa näistä kuntoutumista. Sääntely koskee kuitenkin vain niitä, joilla on muodostunut lastensuojelun asiakkuus ja kun esityksessä sosiaalihuoltolain mukaisen tuen ja palvelujen ensisijaisuus suhteessa lastensuojeluun korostuu, herää huoli siitä, keitä rajautuu jatkossa tämän ulkopuolelle sekä miten vankilassaolo tulkitaan asiakkuuden määrittymisen näkökulmasta.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi rikoslain 6 luvun 9 §:n muuttamista. Rikosseuraamuslaitos ehdottaa pohdittavaksi, tulisiko pykälässä näkyä lisäksi tuleva uusi laki nuorisorangeistuksesta.

Lokasaari Heidi
Rikosseuraamuslaitos